

ἀπὸ τὴς αἰώνιες φωνῆς ἐκείνων, ὅπου ἀνεβοκατέβαιναν ἰδρυκοπιώντας στὰ μονοπάτια, δὲν ξέρω ἀπὸ πᾶς κακὴ τύχη ἀποκόπησαν καὶ πεισοδρόμησαν γιὰ ν' ἀκολουθήσουν τοὺς πρώτους!

Ἡ ἀλήθεια ὥστόσο εἶναι ἀπλή, κι' ὅμοια μπορεῖ νὰ τὴ γνωρίσῃ καθένας, φτάνει μοναχὰ νὰ μὴ δὲν τοῦ ἀρίστης ἢ καθρέφτης ὅπου κρατᾷ στὸ χεῖρ της, κι' ὅπου μὲ τάφρον δειχνεῖ τοῦ καθενὸς τὰ ψεγάδια. Ἐγὼ, ὅπου δὲ μοῦ κακοφαίνεται νὰ κυταχτῶ σὲ τάφρον τὸν καθρέφτη γιὰ νὰ γνωρίσω τὰ ψηγάδια μου καὶ νὰ τὰ διορθώσω, ἂν εἶναι τρόπος, σὺν εἶδα ἄλλους ὅπου κινήσαν πρὸς τὴν κατοικία τους καὶ τὸ ματὰεἶδαν τόσο παραξενεφτήκα γιὰ παράμοιο κάμωμα ἀπὸ ἀθρώπους, ὅπου ἐτύχαινε νὰ τὴ χαλέθουν μὲ τὸ λυχάρι σὺν ὁ Διογένης ἀντα γυρῶε ἄθροπο, ὅπου ἔκαμα καρδιά καὶ ρίχτηκα ἀμπροστά τους γιὰ νὰ δεχτῶ, ἤμουν ἀξίος νὰ τὸ κάμω γιὰ τὴν ὀλίγη μου προκοπή, μόνε εἶχα τὸ δικαίωμα γιὰ τὴν ἀμέτρητη φιλόγενη αἰσθησή μου. Σὲ τάφρο ἐθάρρησα παράνω ἐξικιτίας τῆς μεγάλης μου φτώχειας ἀπὸ πρόληψη, ὅπου δὲ λείπουν νὰ καλοπιάνουν τὸ νοῦ καὶ τῶν πλιὸ προκομμένων καλὰ, ἀχαμνὰ φέρθηκα, ἀφήνω νὰ τ' ἀποφασίσουν ὅσοι ἀγαπᾶν τὴν ἀλήθεια.

Ἐγὼ μεταχειρίζομαι τὸ ἠ γιὰ τὸ τρίτο φωνήεντο τοῦ ἀλφαβήτου μας Α'. γιὰ τὸ εἶ τὸ ζῆνηκα γιὰ τὴς δίφθογγες Β'. γιὰ τὸ δ λαὸς ὅπου δὲ μεταχειρίζεται τὴν Ἑλληνικὴ ὀρθογραφία ἀπὸ παρασυνεθᾶει γράφοντας Γ'. γιὰ τὴν εἰκόνα τοῦ γράψιμου γένεται ὁμορφότερη μὲ τὸ ἠ.

Ἡ Ἐξοχότη σου μεταχειρίζεσαι τὸ εἶ σὲ ὅλα. Εἶμι ὁτοιμος ν' ἀκολουθήσω τὴ γνώμη σου ἐφτίς ὅπου μοῦ τὴν ἀποδείξῃς γιὰ σωστότερη. τὸ μερικὸ συμφέρο πρέπει νὰ θυσιάζεται γιὰ τὸ κοινὸ. Δὲ μοῦ κακοφαίνεται ν' ἀφήσω τὴν πρώτη μου γνώμη ἄντα νὰ βρῶ καλύτερη ἀπὸ τ' ἐκείνη. Ἡ πρόληψη κι' ἡ φιλαφτία εἶναι μοναχὰ τόσο ἰσχυρόγυωμες, ὅπου δὲν ἀφήσαν κανένα εἶδος στὸν κόσμον γιὰ νὰ ἔχουν τὸ κύρος.

Σὲ τάφρη μου τῆρωμαίικη γλῶσσας ἐγὼ δὲ φαντάχτηκα νὰ κανονίσω τοῦ κεφαλιῦ μου τὴν ζωντανή μας γλῶσσα ἀπατή της κανονισμένη. Ὁ σκοπὸς μου εἶταν νὰ παρᾶσῃσω στοὺς φιλογενεῖς, ὅπου ὄρεγονται τὴν καλλιτέρεψη τῆς μάθησης, πὼς ὁ ἀληθινὸς τρόπος νὰ ὠφεληθῶμε ἀπὸ τὴ σπουδὴ εἶναι νὰ συγγράφομε καὶ νὰ γράφομε καταπὼς κρένομε καὶ προφέρνομε. Ὅλα τὰ φωτισμένα γένη τῆς Ἑ-

δρώτης, ὅπου ἐκιντύνεψαν στὸ ἴδιο σφάλμα, γράφουν τώρα στὴ γλῶσσα ὅπου κρένουν. Πολλὰ εἶναι τὰ πιχειρήματα, ὅπου οἱ ἐναντιοὶ σὲ τούτῃ τὴ γνώμη μας βάνουν ἀμπροστὰ σὺν ἀκαταμάχτητα τειχόκαστρα. Μόνε νὰ εἰπούμε τὴν ἀλήθεια, ὅλα ἀντάμα δὲν κάνουν ἀκέρια νοῦλα. Βολετὸ νὰ μ' ἀποκριθῇ κανεὶς τους πὼς ἔπρεπε ν' ἀποδείξω τὸ λόγο μου, κι' ἄχι νὰ τὸν πετάξω στὴ μέση μὲ τόση ἀποκοιτῆ, σὺν νὰ εἶταν κάνα γεωμετρικὸ ἀξίωμα, ἔστ' εἶναι. Μόνε ἐγὼ τὸ ξεμυστηρέβομαι τῆς ἐξοχότης σου, ὅπου ξέρεις πολὺ καλλιτερ' ἀπὸτεμένα τί ἀξιάζουν. Κι' ἀπὸ σ' εἶνα γράμμα, ὅπου βιάζομαι νὰ τ' ἀποσκολάσω τὸ γληγορότερο, δὲν ἔχω τὸν καιρὸ νὰ ἐκπλωθῶ τόσο ἀπὸ κοντέβει νὰ σωθῇ κι' ἡ κόλα, κι' ἐγὼ ἔχω χρειὰ νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι ἄλλο ἀκόμα.

Τὸ πρώτο παράπονο ἐκείνων ὅπου μεταγλωττίζουν, εἶναι ὅπου δὲν ξέρουν σὲ ποιά διάλεχτο τῆς γλῶσσας μας νὰ γράψουν· ἐπειδὴς κι' ὅλες τὴς βρίσκουν λειψές. Δὲν μπορῶ ν' ἀπεικάσω ἂν εἶναι ὅλο τὸ φταίξιμο τῆς γλῶσσας μας, ἢ ἔχουν κι' ἀφοὶ τὸ πλιότερο μοιράδι θέλοντας νὰ μεταφέρουν στὴ γλῶσσα τους τὴς χάρες καὶ νοστιμάδες τῶν συγγραφέων, ὅπου μεταγλωττίζουν, ἀπὸ γλῶσσες, ὅπου ἀπὸ αἰῶνες τὴς καλοδουλέθουν καὶ τὴς στολνᾶν. Ἐνας μεταχειρίζεται ἕνα ὅρος, ἄλλος ἄλλο κι' ἔτσι δὲ μονιάζουν ποτὲ σὲ μιὰ γνώμη. Γιὰ νὰ μὴ βρεθῇ λοιπὸν πάτημα νὰ μὴς κατηγορήσουν γι' ἀσύμφωνους, σὺν καὶ τάφτους, σημάδεψέ μου τὸ γληγορότερο, ἂν βρεῖσαι σωστὸν τὸν τρόπο τῆς ὀρθογραφίας μου ἢ ἔχι, γιὰ ν' ἀκολουθήσω τὸν δικὸ σου.

Ἐπιθύμαγα ἀκόμα, ἀνίσως κι' ἔχεις κάνα βιβλίο γιὰ τὸν τύπο, νὰ μοῦ στέλλῃς καμμιά κόλλα ἀπὸ τάφρο νὰ ἰδῶ, καὶ σοῦ τάξω νὰ κάνω τὸ ἴδιο κι' ἐγὼ στὴ Γεωγραφία ὅπου τοιμαζῶ. Δὲν εἶχα ἀπὸ πρώτα τὴ γνωριμιὰ σου, ὅπου νὰ σὲ συμβουλεύομαι, κι' ἀπὸ νὰ τύπωναν τὴ Ρωμέικη γλῶσσα.

Καρτερῶ ἀνυπομόνω ἀπόκρισή σου καὶ μένω

Ο ΒΗΛΑΡΑΣ

Σημείωση τοῦ «Νουμά».—Ἡ παραπάνω γραφὴ τοῦ Βηλαρά, ἢ δὲ λαθεύομε, ἀνέκοδη γιὰ τὴν ὄρα, βρεῖσκειται στὰ χειρόγραφα τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἐθνολογικῆς ἐταιρίας. Ὅσοι ἔχουνε μπῆ στὴ σημασία τοῦ σημερινοῦ ἀγώνα, θὰ νοιώσουν τίς σημαντικὴς τῆς ἀλήθειες, καὶ θὰ ἰδοῦν πὼς τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, δὲν εἶναι πρᾶμα παιζέ γελασε, μὰ ὅπως καὶ σήμερα ἔτσι ἰδῶ κι' ἐκὺτὸ χρόνια συντάραζε τοὺς ἀληθινὰ σοφοὺς τῆς Ρωμιόσύνης. Καὶ τὸ πὼς περίεργο πὼς εἶ

Δασκάλοι δὲν ἀλλάξανε μυκλὰ καὶ πιχειρήματα, κατηγορῶντας καὶ τώρα τὸν Ψυχάρη: «πὼς κανονίζει τοῦ κεφαλιῦ τοῦ τῆ ζωντανὴ γλῶσσα, ἀπατή της κανονισμένη», καθὼς κατηγοροῦσανε καὶ τὸ μεγάλο τοῦ Πρόδρομο. Στὴν παραπάνω γραφὴ δὲ φυλάξαμε τὴν ὀρθογραφία τοῦ Βηλαρά, γιὰ τὴν εὐκολία στὸ διάβασμα.

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΣΤΗ ΧΑΣΗ ΤΟΥ

Κι' ὅπως μιὰ ἀδύνατη, γλωμὴ γυναίκα ποὺ πεθαίνει ἀπ' τὰ πλανέματα τοῦ νοῦ, ποὺ σβήνει, ὀδηγημένη μέσ' σ' ἀραχνέια βγαίνει γάβα με βήμα δξ' ἀπ' τὴν κάμαρα παραπατώντας πλάνο, στὴ γῆς τὴ μαύρη τὸ φεγγάρι ὑψώθη ἀπάνω ἄσπρη, ἄμορφη μιὰ μάζα.

(Μετὰφραση Μελικέρτη)

ΣΕΛΛΕΥ

Ἡ ΤΕΧΝΗ ΜΟΥ Κ' ΟΙ ΠΟΘΟΙ ΜΟΥ

(ΑΠΟΠΝΑΣΜΑ)

ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ—

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΤΗ ΒΙΕΝΝΑ

(ΕΒΡΥΣΤΕΝΗΣ ΓΚΥΖΑΣ)

Ecce homo

Πέντε μέρες ποὺ πρωτόφτασα στὴ Βιέννα· κάποιος καλὸς μου φίλος ἀπὸ τὴν Πόλη μοῦχε δώσει ἕνα γράμμα γιὰ τὸν Ἐβρυστὴν Γκυζὰ ποὺ τὸν ἤξερε ἀπὸ παιδί.

Ἐβρυστὴν Γκυζὰ! πρῶτο φλάουτο στὴν ὄπερα τῆς Βιέννας! Ἀκόμη θυμᾶμαι τὴ μαγεῖα ποὺ εἶχανε γιὰ μένα τὰ λόγια «πρῶτο φλάουτο στὴν ὄπερα τῆς Βιέννας»· ὀνταζόμουνα τὸν ἄθροπο ποὺ εἶχε τὴν ἐφτυχία καὶ τὴν τιμὴ νὰ λέγεται «πρῶτο φλάουτο τῆς ὄπερας τῆς Βιέννας», σὺν κάτι ἀφανταστο κι' ὑπεράθροπο ὄντο, σὺν κάποιον Ὀρφέα ποὺ ὁ κόσμος τὸν ἔδειχνε μὲ τὸ δάχτυλο στοὺς δρόμους, στὰ θεάτρα καὶ στὰ κοντέρτα:

— Ἀφτὸς εἶναι τὸ πρῶτο φλάουτο τῆς ὄπερας, ὁ Ἐβρυστὴν Γκυζὰς, ὁ Ἑλληνας.

Μὲ τέτοιες ἰδέες, κάποια δειλία κι' ἀνέκφραστη

ντουφί, ἐβγήκε τρέχοντας ἀπὸ τὸν κήπο, ποὺ ροβολητὸς ἐκατέβαινε τὸ πλάι τῆς ράχης, ἐσταματήσε μιὰ στιγμή ἀναποφασιστος, καὶ ἐκοίταξε ὀλόγυρα τὸν μ' ἕνα βαθὺν ἀνασασμὸ, σὺν νᾶχε τὴν ἔλευτερηθῆ ἀπὸ βαλοῦ ἐνειροπλακώμα. Τώρα ἀγγικίσταν ἔλευτερος. Μπροστὰ του σὲ μιὰ λακκίκα, πὺ ἀπλονόταν στενὴ ἀνάμεσα στὴ ράχη τοῦ χωριοῦ καὶ στὴν ἀπέναντι, τὰ ὄψιμα ποτιστικὰ γεννήματα ἐσάλευαν τὰ πλατεῖα τους φύλλα, γλωρὰ ἀκόμα καὶ πανώρηκα. Σάγγαντα οἱ ράχες ἀργυροπράσινες ἀπὸ τὴς ἐλνές, ποὺ τὴς ἐσκέπαζαν, λουσιμένες στὸ μεσημεριάτικον ἥλιο ἐφαινόταν ἀπὸ μακρὰ σιγαλές καὶ ἀκίνητες σὲ νὰ τὸν ἐκκλούσαν. Χωρὶς νὰ τὸ στοχαστεῖ ἔριζε τὸ ντουφί του στὸν ἄλλο νόμο καὶ ἀκολουθήσε ἕνα γνωρισμένο του μονοπάτι, ποὺ περνᾶντα πρώτα κοδιλλωτὸ στὸ πλάι τῆς ράχης τοῦ χωριοῦ κι' ἔτσι ἀπέκει ἀνάμεσα στὰ γλωρὰ γεννήματα καὶ σὲ καπνοχώραρον τὸν ἐβγαλε στὸ ριζὸ τῆς ἀπέναντι ράχης, κι' ἐμπῆκε μέσα στὸν ἐλαιώναν.

Ἀργοπῶρησε τὸ βῆμα του, ἔφερε τὸ ντουφί διπλὰ μπρὸς στὸ στήθος, κοιτώντας το μὲ τὰ δύο του χέρια, κι' ὅλο προχωρῶντας ἐκοίταζε τρογύρω τᾶψήλου. Ἐξέταζε ἀνάμεσα στὰ φύλλα τῶν δέντρων, μὴπως ἔαγγαντοῦσε κανένα πουλί, κι' ἀνέβαινε

τὸ ρόβολο πηχίνοντας ἀπὸ ἐλνὰ σ' ἐλνὰ, κι' ὡς τόσο ὁ νοῦς του ἐδούλευε:

«Ὁ πατέρας ἦταν θυμωμένος, κι' εἶχε δικη. Εἶχε δικη, μὰ εἶχε ἀδικο. Τὸν ἤθελε ζωγράφου κι' ὁ Θεὸς δὲν τὸν εἶχε προκίσει μὲ τὴ χάρη ποῦχε χαρίσει σ' ὅλο του τὸ σῶ. Λοιπὸν τί ἐφταίγε ὁ ἴδιος; Ὡστε σ' αὐτό, ὁ πατέρας του ἦταν σ' ἀδικο. Γιατί κι' ὅλας ἂ δὲν ἦταν καμωμένος γιὰ ζωγράφου, κι' ἂν τὸν ἐπειράζε τῶν χρωμάτων ἡ μουσικὴ, κι' ἂ δὲ βροστοῦσε πάντα κλεισμένος στὸ σπίτι μὲ τὴ χρωματότοβλα καὶ μὲ τὰ πινέλλα στὰ χέρια, ἂν ἤξερε πὼς καλὸς δὲν ἦταν νὰ ξεχωρίσει τὰ διάφορα τὰ χρώματα (τὰ κόκκινα, τὰ πράσινα, τὰ γαλάζια, τὰ κίτρινα καὶ ξέρω γὰρ πόσα ἄλλα) δὲν ἦταν τάχα προτιμώτερο νὰ παραδοθῆι στὴ δουλειὰ ποὺ τοῦ ταίριαζε, στὸν πόλεμον μὲ τὴ γῆς ποὺ τὴν ἐσκόλαβονε καὶ ποὺ τὴν ἀγαποῦσε;»

Μὰ ἀπὸ τοὺς στοχασμοὺς του τὸν ἐτράβηξε τὸ πσοῦρισμα ἐνοῦ πουλιοῦ ποὺ ἐκράζε δειλὰ ἀπάνου σ' ἕνα δέντρο ἀπὸ τὴ δεξιὰ μεριά. Ἐγύρισε μὲ πρόφύλαξη κατὰ τὸ κελᾶδημα. Κ' ἐξέταζε προσεχτικὰ μὲ τὸ βλέμμα ἀνάμεσα στὰ φύλλα γιὰ νὰ ἴδει ποὺ τὸ πουλί ἐκρυβότου, καὶ γάλι γάλι, σιγὰ σιγὰ, μὲ τὸ κεφάλι καὶ μὲ τὸ μισὸ στήθος πρὸς τὰ ἀπάνου

καὶ μὲ λυγισμένα τὰ γόνατα, ἐτρογύρισε τὸ δέντρο. Τὸ πουλί ἐτσούριζε πάλι πάνου ἀπὸ τὸ κεφάλι του· κι' ὁ Γιώργης ἔκαμε ἀνάλαφρα ἕνα πάτημα πρὸς τὰ ὀπίσω· εἶδε φύλλα νὰ σαλεύουν· κι' ἐσταμάτησε κρατώντας καὶ τὴν πνοή του. Τὸ πουλί ἴταιμπόισε τὰ πράσινα σπειριὰ τῆς ἐλνᾶς· κι' ὁ Γιώργης εἶδε τώρα τὸ μικρὸ τοῦ κεφαλι. Ἐκαμε νὰ σηκώσει τὸ λυκό· μὰ τὸ πετούμενο ἄκουσε τὸν κρότον ἐνόησε τὸν ὄχτρο κι' ἀπέταξε πσορίζοντας, ἀνεβαίνοντας πρῶτα ψηλά, καὶ χαμηλόνοντας ἀπέκει κχμτυλωτὰ σ' ἕνα ἄλλο δέντρο τῆς ἴδικης ράχης πρὸς τὸν ἀνήφορο.

«Ἄχ, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του σουφρόνοντας τὸ μέτωπο καὶ κακοφανισμένος ἀκχὸ χερικό· τὰ πουλιὰ εἶνε ἐλέτος πλύ πονκρά· Καὶ πὼς νὰ μὴν εἶνε; Καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ σκολειοῦ, βυζανταροῦδια ἀκόμα, ἔχουν τώρα σκεπέτο στὸ χωριὸ μας».

Κ' ἔτσι λέγοντας ἀνέβαινε τώρα πάλι τὸ ρόβολο πρὸς τὸ μέρος ὅπου εἶχε πετάξει ἡ κίχλα μὲ κρουφή ἐλπίδα νὰ τὴν ξαναἴδει καὶ νάτηνε βαρέσει. Κι' ὅλο ἀνεβαίνοντας, πάλι ὁ νοῦς του, ποὺ σήμερα δὲν ἤθελε νὰ συλλογιστεῖ τὸ κυνήγι μονάχα, ἐπετοῦσε ἀπὸ σκέψη σὲ σκέψη θυμίζοντας τοῦ τὰ περιστατικὰ ποὺ τὸν ἀνησυχοῦσαν.